

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**В.А. Янковський, Н.О. Слободянюк, О.В. Неізнана,
Н.С. Іванова, М.Т. Шендригоренко, Л.Я. Шевченко,
В.С. Коверза**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

ФІНАНСИ

Ступінь: Бакалавр

Кривий Ріг
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

**В.А. Янковський, Н.О. Слободянюк, О.В. Неізнана,
Н.С. Іванова, М.Т. Шендригоренко, Л.Я. Шевченко,
В.С. Коверза**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

Ступінь: Бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів, обліку та
оподаткування
Протокол № 6
від “13” листопада 2020 р.

Рекомендовано навчально-
методичною радою ДонНУЕТ
Протокол № 4
від “17” грудня 2020 р.

Кривий Ріг
2020

УДК 336 (072)
Я 62

Янковський, В.А.

Я 62 Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Фінанси» [Текст] /М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів, обліку та оподаткування; В.А. Янковський, Н.О. Слободянюк, О.В. Неізнестна, Н.С. Іванова, М.Т. Шендригоренко, Л.Я. Шевченко, В.С. Коверза – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. – 76 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються ними протягом вивчення дисципліни.

© Янковський В.А., Слободянюк Н.О.,
Неізнестна О.В., Іванова Н.С., Шендригоренко М.Т.,
Шевченко Л.Я., Коверза В.С., 2020
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів	14
Змістовий модуль 2. Сфери та ланки фінансової системи.....	19
.	
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	35
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів.....	36
Змістовий модуль 2. Сфери та ланки фінансової системи.....	55
.	

ВСТУП

Фінанси в будь-якій державі виступають ефективним знаряддям здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності суспільства, і насамперед, процесів розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту між різними верствами населення, окремими господарськими структурами й територіями країни; на усунення вад ринкових механізмів щодо розміщення фінансових ресурсів і забезпечення суспільними благами; заохочення бізнесу, ділової, інвестиційної активності; анти циклічне регулювання економіки; підтримання рівня зайнятості; стабілізацію економічного становища в державі.

Засвоєння теоретичних засад фінансових відносин створює основу, на якій базується вивчення фінансових дисциплін, що розкривають конкретні питання організації фінансів у різних ланках фінансової системи. Особливої актуальності вивчення дисципліни набуває в умовах структурних зрушень ринкової економіки.

Навчальна дисципліна «Фінанси» забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти і разом з іншими дисциплінами формує інтегрований підхід до підготовки економістів.

Ціль – формування у здобувачів вищої освіти фундаментальної системи знань з організації та функціонування фінансів на макро-, мезо-, та мікрорівні, як специфічної форми суспільних відносин, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення теоретичних основ формування сутності фінансів; визначення основних критеріїв формування фінансової політики та фінансового механізму; ознайомлення з факторами формування бюджетної системи та бюджетного процесу; формування сутності та змісту ланок фінансової системи держави; набуття практичних навичок аналізу джерел доходів та напрямків витрачання коштів у всіх ланках фінансової системи, знання їх специфіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- предмет фінансової науки, її становлення та розвиток;
- сутність категорії фінанси, їх функції, та особливості формування розподільних відносин в різних моделях економічних систем
- склад та структуру фінансової системи держави
- особливості фінансових відносин та базові фінансові категорії ланок державних фінансів: бюджет, державний кредит, соціальні позабюджетні фонди
- специфічні ознаки та сутність фінансів мікроекономічного рівня: фінанси суб'єктів господарювання та фінансів домогосподарств
- базові категорії, що формують фінансові відносини забезпечуючої сфери фінансів: страхового та фінансового ринків

- особливості та тенденції розвитку фінансових відносин на світовому ринку, у тому числі фінансів країн з розвинутою економікою

Уміти:

- проводити аналіз виконання державного і місцевого бюджетів;
- складати кошторис доходів і витрат бюджетної установи, робити розрахунок відрахувань підприємств і громадян у державні цільові фонди;
- оцінювати вплив системи оподаткування на діяльність підприємств і формування доходів бюджету;
- розраховувати бюджет домогосподарства, складати фінансовий план домогосподарства;
- аналізувати бюджетну, податкову політику держави;
- розраховувати розміри страхових тарифів та страхових виплат за основними видами страхування;
- визначати курс-курси при здійсненні валютних операцій;
- розраховувати дохідність основних видів цінних паперів;
- проводити науково-дослідницьку роботу, інтерпретувати одержані результати та звітувати про них;
- здійснювати фінансові, кредитні, розрахункові операції, заходи щодо зміцнення касової, розрахункової, платіжної дисципліни;
- розраховувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства: майнового стану, ліквідності і платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, оцінки рентабельності;
- характеризувати макроекономічний стан розвитку національної економіки за індикаторами фінансової безпеки.
- надавати порівняльну характеристику фінансовій системі України відносно фінансових систем зарубіжних країн.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності «назва спеціальності») / вибіркова дисципліна	Обов'язкова дисципліна (для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»)
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	2
Лекції, годин	42
Практичні / семінарські, годин	28
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	5
самостійної роботи студента	6
Вид контролю	екзамен

2. Програма навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти фундаментальної системи знань з організації та функціонування фінансів на макро-, мезо-, та мікрорівні, як специфічної форми суспільних відносин, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання: вивчення теоретичних основ формування сутності фінансів; визначення основних критеріїв формування фінансової політики та фінансового механізму; ознайомлення з факторами формування бюджетної системи та бюджетного процесу; формування сутності та змісту ланок фінансової системи держави; набуття практичних навичок аналізу джерел доходів та напрямків витрачання коштів у всіх ланках фінансової системи, знання їх специфіки.

Предмет: економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль.

Тема 2. Фінансова система держави.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.

Тема 4. Податкова система і податкова політика.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система.

Тема 6. Бюджетний дефіцит та обслуговування державного боргу.

Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання.

Тема 9. Фінанси домогосподарств.

Тема 10. Страхування. Страховий ринок.

Тема 11. Фінансовий ринок.

Тема 12. Фінансовий менеджмент.

Тема 13. Фінансова безпека держави.

Тема 14. Міжнародні фінанси.

Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою.
Фінанси ЄС.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування державних фінансів					
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль.	9	2	2	-	5
Тема 2. Фінансова система держави.	9	2	2	-	5
Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.	10	2	2	-	6
Тема 4. Податкова система і податкова політика.	12	4	2	-	6
Тема 5. Бюджет і бюджетна система.	12	4	2	-	6
Тема 6. Бюджетний дефіцит та обслуговування державного боргу.	12	4	2	-	6
Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.	8	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	72	20	12	-	40
Змістовий модуль 2. Сфери та ланки фінансової системи					
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання.	11	4	2	-	5
Тема 9. Фінанси домогосподарств.	9	2	2	-	5
Тема 10. Страхування. Страховий ринок.	12	4	2	-	6
Тема 11. Фінансовий ринок.	9	2	2	-	5
Тема 12. Фінансовий менеджмент.	12	4	2	-	6

Тема 13. Фінансова безпека держави.	9	2	2	-	5
Тема 14. Міжнародні фінанси.	8	2	2	-	4
Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС.	8	2	2	-	4
Разом за змістовим модулем 2	78	22	16	-	40
Усього годин	150	42	28	-	80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Фінанси: сутність та роль для держави	2
2	Семінар – дискусія Склад органів та інституцій фінансової системи України	2
3	Семінар запитань і відповідей Фінансова нормативно-правова база та політика	2
4	Семінар з виконанням практичних завдань Загальнодержавні та місцеві податки в Україні	2
5	Семінар з виконанням практичних завдань Механізм формування державного бюджету	2
6	Семінар з виконанням практичних завдань Бюджетний дефіцит і державний борг. Бюджетна децентралізація як основа ефективного самоврядування	2
7	Семінар з виконанням практичних завдань Фінансова діяльність підприємств	2
8	Семінар запитань і відповідей Фінансова діяльність домогосподарств	2
9	Семінар з виконанням практичних завдань Страхування: основні принципи та роль	2
10	Семінар запитань і відповідей Механізм роботи фондової біржі	2
11	Семінар з виконанням практичних завдань Фінансовий аналіз як механізм визначення фінансового стану підприємств	2
12	Семінар – дискусія Складові та індикатори фінансової безпеки держави	2
13	Семінар запитань і відповідей Особливості діяльності міжнародних фінансових організацій	2
14	Семінар – дискусія Фінансові системи розвинених країн ЄС та світу	2
Всього		28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю – екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми семінарського / практичного заняття	Аудиторна робота				Позааудиторна робота	
	Тестові завданн я	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	ПМК	Завдання для самостійного виконання	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1	-	2	-	-	3
Тема 2	1	-	2	-	-	3
Тема 3	1	-	1	-	-	2
Тема 4	1	2	-	-	-	3
Тема 5	1	2	-	-	-	3
Тема 6	1	2	-	-	-	3
Тема 7	1	-	2	-	5	8
Разом змістовий модуль 1	7	6	7	-	5	25
Змістовий модуль 2						
Тема 8	1	1	-	5	-	7
Тема 9	0,5	-	0,5	-	-	1
Тема 10	1	1	-	5	-	7
Тема 11	0,5	-	0,5	-	-	1
Тема 12	1	1	-	-	-	2
Тема 13	-	-	0,5	-	-	0,5
Тема 14	0,5	-	1	-	5	6,5
Разом змістовий модуль 2	4,5	3	2,5	10	5	25
Разом						50

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	20	15		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ

ОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Семінар 1 «Фінанси: сутність та роль для держави» *Семінар запитань і відповідей*

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Історичні передумови виникнення і розвиток фінансів.
2. Моделі фінансових відносин.
3. Соціально-економічна сутність та функції фінансів.

2. Понятійний диктант.

Тема 2. Фінансова система держави

Семінар 2 «Склад органів та інституцій фінансової системи України» *Семінар – дискусія*

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи та її сутність.
2. Структура фінансової системи України.
3. Сфери та ланки фінансових відносин, їх характеристика.
4. Правові та організаційні основи фінансової системи.
5. Державне регулювання фінансових відносин.
6. Оперативне управління фінансовою системою.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3-5 сторінок) та презентацію до неї):

1. Роль Міністерства фінансів України у формуванні державного бюджету.

2. Особливості організаційної структури фінансової системи України.
3. Фінансовий механізм як основний метод організації фінансових відносин.
4. Особливості організаційної структури фінансової системи Великобританії.
5. Основні державні інституції у фінансовій системі України.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Семінар 3 «Фінансова нормативно-правова база та політика»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність та завдання фінансової політики.
2. Фінансовий механізм: сутність, зміст, структура, характеристика окремих ланок.
3. Предмет фінансового права та методи фінансово-правового регулювання.
4. Фінансова політика України: особливості та можливості залучення досвіду провідних країн світу.
5. Нормативно-правова база України щодо регулювання фінансових відносин.

2. Понятійний диктант.

Тема 4. Податкова система і податкова політика

Семінар 4 «Загальнодержавні та місцеві податки в Україні»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність і функції податків.
2. Класифікація податків, її ознаки.
3. Види податків.
4. Елементи системи оподаткування.
5. Податкова система: поняття, основи побудови.
6. Становлення та розвиток податкової системи України, та податкове законодавство України.

7. Особливості нарахування загальнодержавних та місцевих податків в Україні.

2. Виконання практичних завдань:

1. Підприємство придбало 50 принтерів по 9500 грн і 12 сканерів по 5100 грн з урахуванням ПДВ. У звітному періоді 35 % принтерів були реалізовані за ціною 10250 грн без урахування ПДВ і 65 % – по 11250 грн без урахування ПДВ. При реалізації сканерів – 60 % були реалізовані за ціною 6000 грн з урахуванням ПДВ і 40 % – по 6350 грн з урахуванням ПДВ. Розрахувати суму ПДВ, що повинне сплатити підприємство в бюджет.

2. Працюючи на ринку послуг, салон краси «Афродіта» займається наданням послуг з підбору стилю й іміджу. У ході здійснення своєї діяльності, салон краси за звітний період зробив такі послуги:

- стрижки – на суму 15 тис. грн без урахування ПДВ;
- укладка волосся – на суму 9 350 тис. грн без урахування ПДВ;
- манікюр – на суму 6 524 тис. грн без урахування ПДВ;
- педикюр – на суму 7 810 тис. грн без урахування ПДВ;
- макіяж – на суму 3 740 тис. грн без урахування ПДВ;
- SPA-процедури – на суму 32 400 тис. грн без урахування ПДВ.

Паралельно в приміщенні салону краси працює косметологічний магазин. Від спільної діяльності з ним, салоном краси «Афродіта» за звітний період отримано прибуток у розмірі 45 тис. грн. За оренду приміщення й оплату водопостачання й електроенергію витрати склали 12 тис. грн. Виплата заробітної плати обслуговуючому персоналу за звітний період склала 16 700 тис. грн. На закупівлю матеріалів для догляду за волоссям було витрачено 11 тис. грн без урахування ПДВ. На відновлення дизайну приміщення було витрачено 5 тис. грн, причому балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 885 000 грн. Розрахувати податок на прибуток підприємства.

3. Сурко В.Є. працює охоронцем у магазині "Сонячний". Він є батьком двох дітей 11 та 17 років, один з яких інвалід дитинства II групи. Заробітна плата Сурко В.Є. на місяць дорівнює 5300 грн. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб та обґрунтувати застосування податкової соціальної пільги.

4. Підприємство імпортує на територію України ювелірні вироби. Митна вартість партії цих виробів складає 30000 дол. США. Курс долара на момент митного оформлення – 29,5 грн. за 1 дол. США. Ставка акцизного збору – 65%, ставка ввізного мита 40%, ставка збору за митне оформлення – 0,3%. Розрахувати суму акцизного збору. Відповідь обґрунтуйте.

5. На територію України ввозиться 80000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки – 0,7 л. міцність горілки – 55%. Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку складає 40 грн. за 1л 100% спирту.

6. Розрахувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, коли фізична особа, яка отримала таке повідомлення, має у власності

житловий будинок загальною площею 195 м² і квартиру у місті Краматорськ загальною площею 85 м².

7. Сільськогосподарське підприємство орендує в поточному році 4 тис. га ріллі. Грошова оцінка її в даній області становить 18000 грн. за 1 га. Визначити розмір єдиного податку для четвертої групи платників в поточному році та строки його сплати до бюджету.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

Семінар 5 «Механізм формування державного бюджету»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.
2. Бюджетна система: поняття і принципи побудови.
3. Механізм розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
4. Міжбюджетні відносини. Міжбюджетні трансферти.
5. Бюджетний процес, його сутність та складові етапи.
6. Організаційні засади бюджетного планування.
7. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів державного і місцевих бюджетів.
8. Виконання бюджетів за доходами і видатками.

2. *Виконання практичних завдань:*

1. На підставі даних додатків до Закону України «Про Державний бюджет на поточний рік» проаналізуйте склад і структуру видатків Державного бюджету на освіту. Визначте головних розпорядників бюджетних коштів, розрахуйте частку видатків на освіту в загальній сумі видатків Державного бюджету.

2. Ознайомтеся з додатками до Закону України «Про Державний бюджет на поточний рік», визначте склад та структуру джерел фінансування дефіциту Державного бюджету в цілому та в розрізі за загальним і спеціальним фондами.

3. Визначте окремо суми видатків місцевих бюджетів, що враховуються і не враховуються при визначенні обсягу бюджетних трансфертів (у тис. грн.): освіта – 600; первинна медико-санітарна допомога – 320; місцева пожежна охорона – 74; культурно-мистецькі програми місцевого значення – 52; постійно діючі курси підвищення кваліфікації працівників АПК, що перебувають у комунальній власності, – 5; місцеві програми

соціального захисту окремих категорій населення – 720; будівництво та ремонт доріг місцевого значення – 345; позашкільна освіта – 295.

4. За звітний рік податкові надходження до зведеного бюджету підвищилися на 8,4%, а загальний обсяг доходів – на 5%. Визначити коефіцієнт еластичності податкових надходжень від загальної суми доходів зведеного бюджету.

5. Визначити суму офіційних трансфертів з місцевого бюджету за такими даними: місцеві податки і збори – 65 тис. грн.; податок з підприємств комунальної власності – 38 тис. грн.; дотації вирівнювання – 20 тис. грн.; субвенції на здійснення програм соціального захисту – 24 тис. грн.; субвенції на виконання інвестиційних проектів – 33 тис. грн.

Тема 6. Бюджетний дефіцит та обслуговування державного боргу

Семінар 6 «Бюджетний дефіцит і державний борг. Бюджетна децентралізація як основа ефективного самоврядування» Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Економічна природа та класифікація доходів бюджетів.
2. Склад доходів Державного бюджету України.
3. Бюджетне фінансування видатків, його принципи, форми і методи.
4. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.
5. Економічна природа та джерела покриття бюджетного дефіциту.
6. Економічна сутність і роль державного кредиту.
7. Форми державного кредиту.
8. Класифікація державних позик і джерела їх погашення.
9. Державний борг, його формування, обслуговування та управління ним.
10. Місцеві фінанси, їх суть і значення в економічному розвитку регіонів.
11. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки.
12. Збалансування місцевих бюджетів.
13. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

2. Виконання практичних завдань:

1. Розрахуйте суму регулюючих доходів бюджету області, якщо сума видаткової частини бюджету області становить 350,5 млн грн, дефіцит бюджету – 85,0 млн грн, сума закріплених доходів – 125,2 млн грн.

2. Розрахуйте суму дефіциту бюджету області та суму субвенції, якщо сума регулюючих доходів бюджету становить 230,0 млн грн, сума закріплених доходів – 245,0 млн грн, сума видаткової частини бюджету – 560,0 млн грн сума субвенції – 55,0 % суми дефіциту бюджету.

3. Визначити борг на душу населення України (40 млн. чоловік), якщо сума державного боргу складається із:

- Єврооблігацій в євро на суму 520 млн. (курс євро 30,0 грн.);
- Облігацій Chase Manhattan Bank на суму 105 млн. дол. США (курс дол. 27,0 грн.);
- облігацій Merrill Lyneh на суму 250 млн. дол. США.

4. На підставі наведених у таблиці 1 даних визначити суму витрат бюджету та суму фінансування бюджету.

Таблиця 1–Вихідні дані для розв'язання задачі

Показники	Значення показників, млн грн
Надання кредитів з бюджету	10,2
Повернення кредитів до бюджету	8,4
Внутрішні запозичення	63,7
Погашення внутрішніх зобов'язань	22,3
Погашення зовнішніх зобов'язань	19,8
Розміщення бюджетних коштів на депозитах	6,7
Придбання цінних паперів	3,4
Повернення бюджетних коштів з депозитів	2,6
Надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів	4,7
Видатки бюджету	380,5

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СФЕРИ ТА ЛАНКИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Семінар 7 «Фінансова діяльність підприємств»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Сутність і функції фінансів підприємств.
2. Організаційні основи функціонування фінансів підприємств.
3. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і джерела формування.
4. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання.

2. Виконання практичних завдань:

1. Статутний капітал ПАТ «Рубікон» становить 350 тис грн (номінальна вартість однієї акції 30 грн); сума збільшення капіталу дорівнює 120 тис. грн; біржовий курс старих акцій – 50 грн; курс емісії нових акцій – 40 грн. Який буде середній курс акцій після емісії?

2. Дивіденди ПАТ «Roshen» склали 8 %. Цінні папери ПАТ «Roshen» продаються за ціною 1500 грн за акцію. Прогнозують, що в майбутньому дивіденди будуть стабільно зростати на 3% щорічно. Визначити вартість активів підприємства.

3. Підприємство є власником векселя, номінальна вартість якого дорівнює 18000 грн. Банк здійснив операцію по викупу векселя у підприємства за 70 днів до його погашення за ставкою 12% річних. Визначте суму дисконту по векселю та суму, яку повинно отримати підприємство.

4. Визначте грошові надходження підприємства за видами діяльності за аналізований період:

- виручка від реалізації продукції – 690 тис. грн., разом з ПДВ і акцизний збір – 85 тис. грн.;

- підприємство отримало короткостроковий кредит у сумі 65 тис. грн. і довгостроковий кредит у сумі 320 тис. грн.;

- виконання державного замовлення за рахунок коштів з бюджету держави – 75 тис. грн.;

- дивіденди отримані підприємством – 32 тис. грн.

5. Розрахуйте фондомісткість, фондівдачу, фондоозброєність підприємства за наступними даними та зробіть відповідні висновки:

- вартість виробленої продукції на кінець року дорівнює 800 тис. грн.;

- вартість основних виробничих засобів на початок року – 5100 тис. грн.;

- у серпні введено в дію основні виробничі засоби на суму 125 тис. грн.;

- у листопаді вибуло основних засобів на суму 108 тис. грн.;

- працюючий персонал – 620 осіб.

Тема 9. Фінанси домогосподарств

Семінар 8 «Фінансова діяльність домогосподарств»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин.

2. Джерела і структура фінансів домогосподарств.

3. Фінансові рішення домашніх господарств.

4. Інвестиційна діяльність населення.

5. Сучасний стан інвестування домашніх домогосподарств в Україні.

2. Понятійний диктант.

Тема 10. Страхування. Страховий ринок

**Семінар 9 «Страхування: основні принципи та роль»
Семінар з виконанням практичних завдань**

План заняття

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність і функції страхування. Основні терміни і поняття страхування.
2. Основні галузі та форми страхування.
3. Страховий ринок України на сучасному етапі.

2. Виконання практичних завдань:

1. Підприємство застрахувало своє майно терміном на 2 роки з відповідальністю за крадіжку із зломом на суму 220 тис. грн. Ставка страхового тарифу – 0,5% страхової суми. Згідно договору страхування передбачена умовна франшиза у розмірі 5000 грн., при якій передбачена знижка до тарифу у розмірі 5%. Фактичний збиток склав 9,4 тис. грн. Розрахувати розмір страхового платежу та страхового відшкодування.

2. Позичальник по закінченні терміну страхування не повернув банку борг та проценти за наданий кредит. Сума кредиту дорівнює 20 млн. грн. Строк користування кредитом – 5 місяців. Плата за кредит – 50% річних. Відповідальність страховика становить 75%. Визначити збитки страхувальника та суму страхового відшкодування за договором страхування.

3. Страхова сума дорівнює 300000 грн. У яких випадках буде виплачуватися і в якому розмірі страхове відшкодування якщо збитки склали: 65 000, 95 000, 100 000, 140 000 грн. Розгляньте два випадки якщо в договорі використовувалася умовна та безумовна франшиза в розмірі 40%.

4. Громадянин застрахував автомобіль за ризиком «каско». Страхова оцінка і страхова сума автомобіля співпадають і становлять 120 тис. грн. Безумовна франшиза 5%. Страхові тарифи наступні: 1.) за знищення і пошкодження внаслідок ДТП – 5%; 2.) за знищення і пошкодження внаслідок стихійного лиха – 0,8%; 3.) за крадіжку або угон машини третіми особами – 7%. Страхова компанія надає скидку з тарифів за «повним каско» - 20%. Визначте: 1.) страховий платіж за «повним каско»; 2.) розмір страхового відшкодування, якщо внаслідок ДТП автомобіль було пошкоджено і вартість його ремонту за довідкою становить 30 тис. грн.

5. В договорі страхування професійної відповідальності нотаріуса передбачена страхова сума 15 тис. грн., безумовна франшиза - 3 тис. грн. В

результаті помилки, здійсненої нотаріусом при виконанні службових обов'язків, нанесено збиток клієнту в розмірі 13 тис. грн. Крім того, витрати, понесені пред'явником претензії, склали 700 грн., а витрати здійснені нотаріусом у зв'язку зі страховою подією без згоди страховика – 400 грн. Визначте: 1.) хто і в якому обсязі здійснить відшкодування клієнту нотаріуса; 2.) обсяг збитків нотаріуса.

6. Страхова оцінка нерухомого майна машинобудівельного підприємства – 12 млн. грн. Чотири страхові компанії укладають договір його співстрахування і розподіляють відповідальність між собою так: перша бере 20%, друга – 25%, третя – 40%, четверта – 15%. Визначіть величину страхових платежів, котру отримає кожна з них, якщо страховий тариф становить 0,6% , і розмір виплати страхового відшкодування кожного учасника співстрахування, якщо збиток становить 4,4 млн. грн.

Тема 11. Фінансовий ринок

Семінар 10 «Механізм роботи фондової біржі» Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів.
2. Суб'єкти та структура фінансового ринку.
3. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку.
4. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення.
5. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.
6. Основні характеристики цінних паперів.
7. Правове регулювання фондового ринку України.
8. Види фінансових послуг.
9. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

2. Понятійний диктант.

Тема 12. Фінансовий менеджмент

Семінар 11 «Фінансовий аналіз як механізм визначення фінансового стану підприємств» Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Сутність фінансового менеджменту.
2. Мета, задачі та функції фінансового менеджменту.
3. Стратегії та тактики фінансового менеджменту.
4. Політики фінансового менеджменту.
5. Алгоритм розробки стратегії і тактики фінансового менеджменту.

2. *Виконання практичних завдань:*

1. Визначити балансову, ринкову вартість активів та прихований капітал, якщо балансова оцінка власного капіталу становить 20 млн грн, ринкова оцінка власного капіталу – 25 млн грн, зобов'язання – 15 млн грн?

2. Визначити вартість позикового капіталу, якщо підприємство сформувало позиковий капітал за рахунок емісії облігацій. Номінал облігації – 2000 грн, обсяг емісії – 20 000 000 грн, купонний процент сплачується раз на рік і становить 16 % від номіналу, строк обігу облігацій – 7 років. Облігації розміщено на ринку за ціною 1200 грн. Витрати на емісію – 135 000 грн.

3. Виручка від реалізації продукції фірми в 2019 році склала 400 тис. грн. Умови продажу товарів у кредит були такі: 1/10, чисті 30. При діючій кредитній політиці 50% клієнтів оплачують покупку на 10-й день і користуються знижкою, 40% - на 30-й, а 10% затримують оплату до 40-го дня. Частка змінних витрат фірми дорівнює 70%. Доподаткова ціна капіталу, інвестованого в дебіторську заборгованість, складає 20%. Хоча фірма щорічно витрачає 5 тис. грн. на аналіз платоспроможності потенційних клієнтів і повернення прострочених платежів, 2,5% обсягу реалізації так і залишаються неоплаченими. Визначити: середній період погашення дебіторської заборгованості; загальні витрати, пов'язані з наданням знижок; витрати на підтримання дебіторської заборгованості; вартість безнадійних боргів.

4. Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 300 тис.грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 195 тис.грн., в тому числі змінні витрати – 135 тис.грн., постійні витрати 60 тис.грн. Розрахувати: коефіцієнт маржинального прибутку; критичну програму виробництва (T_6); коефіцієнт безпеки виробництва.

Тема 13. Фінансова безпека держави

Семінар 12 «Складові та індикатори фінансової безпеки держави»

Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність і складові фінансової безпеки держави.
2. Види загроз фінансовій безпеці держави.
3. Система показників оцінки фінансової безпеки держави.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3-5 сторінок) та презентацію до неї):

1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави.
2. Фінансова безпека України: сучасний стан та необхідність реформування.
3. Особливості дії механізму забезпечення фінансової безпеки держави та підприємств.
4. США як приклад країни яка має високий рівень фінансової безпеки.
5. Оцінка систем фінансової безпеки країн ЄС.

Тема 14. Міжнародні фінанси

Семінар 13 «Особливості діяльності міжнародних фінансових організацій»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.
2. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.
3. Фінанси ООН і ЄС.
4. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку.
5. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
6. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

2. Понятійний диктант.

Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС

Семінар 14 «Фінансові системи розвинених країн ЄС та світу»

Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Особливості функціонування фінансових систем країн, що розвиваються.
2. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.
3. Особливості фінансової системи США, особливості її функціонування на сучасному етапі.
4. Фінансова система Великобританії, її склад і механізм функціонування
5. Склад і особливості функціонування фінансової системи Франції
6. Фінанси ЄС.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3-5 сторінок) та презентацію до неї):

1. Фінансова система Німеччини, її склад і механізм функціонування.
2. Особливості фінансової системи Польщі, особливості її функціонування на сучасному етапі.
3. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, група Світового банку.
4. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
5. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

- Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль
Тема 2. Фінансова система держави
Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Семінар 1 «Сутність фінансів та фінансова система і політика держави» *Семінар запитань і відповідей*

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Історичні передумови виникнення і розвиток фінансів.
2. Моделі фінансових відносин.
3. Соціально-економічна сутність та функції фінансів.
 1. Теоретичні основи побудови фінансової системи та її сутність.
 2. Структура фінансової системи України.
 3. Сфери та ланки фінансових відносин, їх характеристика.
 4. Правові та організаційні основи фінансової системи.
 5. Державне регулювання фінансових відносин.
 6. Оперативне управління фінансовою системою.
 7. Сутність та завдання фінансової політики.
 8. Фінансовий механізм: сутність, зміст, структура, характеристика окремих ланок.
9. Предмет фінансового права та методи фінансово-правового регулювання.
10. Фінансова політика України: особливості та можливості залучення досвіду провідних країн світу.
11. Нормативно-правова база України щодо регулювання фінансових відносин.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3-5 сторінок) та презентацію до неї):

1. Роль Міністерства фінансів України у формуванні державного бюджету.
2. Особливості організаційної структури фінансової системи України.

3. Фінансовий механізм як основний метод організації фінансових відносин.
4. Особливості організаційної структури фінансової системи Великобританії.
5. Основні державні інституції у фінансовій системі України.

Тема 4. Податкова система і податкова політика

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

Тема 6. Бюджетний дефіцит та обслуговування державного боргу

Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

Семінар 2 «Податкова та бюджетна система держави. Фінансування бюджетного дефіциту»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність і функції податків.
2. Класифікація податків, її ознаки.
3. Види податків.
4. Елементи системи оподаткування.
5. Податкова система: поняття, основи побудови.
6. Становлення та розвиток податкової системи України, та податкове законодавство України.
7. Особливості нарахування загальнодержавних та місцевих податків в Україні.
8. Бюджетна система: поняття і принципи побудови.
9. Міжбюджетні відносини. Міжбюджетні трансферти.
10. Бюджетний процес, його сутність та складові етапи.
11. Склад доходів Державного бюджету України.
12. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.
13. Економічна природа та джерела покриття бюджетного дефіциту.
14. Економічна сутність і роль державного кредиту.
15. Класифікація державних позик і джерела їх погашення.
16. Державний борг, його формування, обслуговування та управління ним.
17. Місцеві фінанси, їх суть і значення в економічному розвитку регіонів.
18. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки.
19. Збалансування місцевих бюджетів.
20. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

2. Виконання практичних завдань:

1. Підприємство придбало 150 принтерів по 6500 грн і 25 сканерів по 7100 грн з урахуванням ПДВ. У звітному періоді 25 % принтерів були реалізовані за ціною 10250 грн без урахування ПДВ і 65 % – по 13250 грн без урахування ПДВ. При реалізації сканерів – 60 % були реалізовані за ціною 8000 грн з урахуванням ПДВ і 40 % – по 7350 грн з урахуванням ПДВ. Розрахувати суму ПДВ, що повинне сплатити підприємство в бюджет.

2. На територію України ввозиться 80000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки – 0,7 л. міцність горілки – 55%. Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку складає 40 грн. за 1л 100% спирту.

3. Розрахувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, коли фізична особа, яка отримала таке повідомлення, має у власності житловий будинок загальною площею 205 м² і квартиру у місті Полтава загальною площею 95 м².

4. Визначте окремо суми видатків місцевих бюджетів, що враховуються і не враховуються при визначенні обсягу бюджетних трансфертів (у тис. грн.): освіта – 500; первинна медико-санітарна допомога – 320; місцева пожежна охорона – 52; культурно-мистецькі програми місцевого значення – 57; постійно діючі курси підвищення кваліфікації працівників АПК, що перебувають у комунальній власності, – 5; місцеві програми соціального захисту окремих категорій населення – 720; будівництво та ремонт доріг місцевого значення – 355; позашкільна освіта – 320.

5. Визначити суму офіційних трансфертів з місцевого бюджету за такими даними: місцеві податки і збори – 75 тис. грн.; податок з підприємств комунальної власності – 33 тис. грн.; дотації вирівнювання – 20 тис. грн.; субвенції на здійснення програм соціального захисту – 28 тис. грн.; субвенції на виконання інвестиційних проектів – 30 тис. грн.

6. Розрахуйте суму дефіциту бюджету області та суму субвенції, якщо сума регулюючих доходів бюджету становить 250,0 млн грн, сума закріплених доходів – 275,0 млн грн, сума видаткової частини бюджету – 610,0 млн грн, сума субвенції – 35,0 % суми дефіциту бюджету.

7. Визначити борг на душу населення України (37 млн. чоловік), якщо сума державного боргу складається із:

- єврооблігацій в євро на суму 320 млн. (курс євро 31,0 грн.);
- облігацій New-York Bank на суму 175 млн. дол. США (курс дол. 26,4 грн.);
- облігацій California Bank на суму 410 млн. дол. США.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 СФЕРИ ТА ЛАНКИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Тема 9. Фінанси домогосподарств

Тема 10. Страхування. Страховий ринок

Семінар 3 «Фінансова діяльність підприємств. Особливості діяльності страхового ринку»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність і функції фінансів підприємств.
2. Організаційні основи функціонування фінансів підприємств.
3. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і джерела формування.
4. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання.
5. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин.
6. Джерела і структура фінансів домогосподарств.
7. Фінансові рішення домашніх господарств.
8. Інвестиційна діяльність населення.
9. Сучасний стан інвестування домашніх домогосподарств в Україні.
10. Сутність і функції страхування. Основні терміни і поняття страхування.
11. Основні галузі та форми страхування.
12. Страховий ринок України на сучасному етапі.

2. Виконання практичних завдань:

1. Статутний капітал ПАТ «Рубікон» становить 30 тис грн (номінальна вартість однієї акції 30 грн); сума збільшення капіталу дорівнює 120 тис. грн; біржовий курс старих акцій – 50 грн; курс емісії нових акцій – 40 грн. Який буде середній курс акцій після емісії?

2. Дивіденди ПАТ «АВК» склали 10 %. Цінні папери ПАТ «АВК» продаються за ціною 2500 грн за акцію. Прогнозують, що в майбутньому дивіденди будуть стабільно зростати на 5% щорічно. Визначити вартість активів підприємства.

3. Розрахуйте фондомісткість, фондовіддачу, фондоозброєність підприємства за наступними даними та зробіть відповідні висновки:

- вартість виробленої продукції на кінець року дорівнює 810 тис. грн.;
- вартість основних виробничих засобів на початок року – 5100 тис. грн.;

- у серпні введено в дію основні виробничі засоби на суму 125 тис. грн.;
- у листопаді вибуло основних засобів на суму 118 тис. грн.;
- працюючий персонал – 820 осіб.

4. Позичальник по закінченні терміну страхування не повернув банку борг та проценти за наданий кредит. Сума кредиту дорівнює 20 млн. грн. Строк користування кредитом – 5 місяців. Плата за кредит – 50% річних. Відповідальність страховика становить 75%. Визначити збитки страхувальника та суму страхового відшкодування за договором страхування.

5. Страхова сума дорівнює 300000 грн. У яких випадках буде виплачуватися і в якому розмірі страхове відшкодування якщо збитки склали: 65 000, 95 000, 100 000, 140 000 грн. Розгляньте два випадки якщо в договорі використовувалася умовна та безумовна франшиза в розмірі 40%.

6. Громадянин застрахував автомобіль за ризиком «каско». Страхова оцінка і страхова сума автомобіля співпадають і становлять 150 тис. грн. Безумовна франшиза 8%. Страхові тарифи наступні: 1.) за знищення і пошкодження внаслідок ДТП – 7%; 2.) за знищення і пошкодження внаслідок стихійного лиха – 0,6%; 3.) за крадіжку або угон машини третіми особами – 7%. Страхова компанія надає скидку з тарифів за «повним каско» - 17%. Визначте: 1.) страховий платіж за «повним каско»; 2.) розмір страхового відшкодування, якщо внаслідок ДТП автомобіль було пошкоджено і вартість його ремонту за довідкою становить 30 тис. грн.

Тема 11. Фінансовий ринок

Тема 12. Фінансовий менеджмент

Семінар 4 «Робота фінансових бірж та механізм управління фінансовою діяльністю компаній»

Семінар з виконанням практичних завдань

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів.
2. Суб'єкти та структура фінансового ринку.
3. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку.
4. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення.
5. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.
6. Основні характеристики цінних паперів.
7. Правове регулювання фондового ринку України.
8. Види фінансових послуг.
9. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.
10. Сутність фінансового менеджменту.

11. Мета, задачі та функції фінансового менеджменту.
12. Стратегії та тактики фінансового менеджменту.
13. Політики фінансового менеджменту.
14. Алгоритм розробки стратегії і тактики фінансового менеджменту.

2. Виконання практичних завдань:

1. Визначити балансову, ринкову вартість активів та прихований капітал, якщо балансова оцінка власного капіталу становить 30 млн грн, ринкова оцінка власного капіталу – 35 млн грн, зобов'язання – 20 млн грн?

2. Визначити вартість позикового капіталу, якщо підприємство сформувало позиковий капітал за рахунок емісії облігацій. Номінал облігації – 4000 грн, обсяг емісії – 30 000 000 грн, купонний процент сплачується раз на рік і становить 14 % від номіналу, строк обігу облігацій – 9 років. Облігації розміщено на ринку за ціною 1600 грн. Витрати на емісію – 185 000 грн.

3. Виручка від реалізації продукції фірми в 2020 році склала 500 тис. грн. Умови продажу товарів у кредит були такі: 1/10, чисті 30. При діючій кредитній політиці 50% клієнтів оплачують покупку на 10-й день і користуються знижкою, 40% - на 30-й, а 10% затримують оплату до 40-го дня. Частка змінних витрат фірми дорівнює 70%. Доподаткова ціна капіталу, інвестованого в дебіторську заборгованість, складає 20%. Хоча фірма щорічно витрачає 5 тис. грн. на аналіз платоспроможності потенційних клієнтів і повернення прострочених платежів, 2,5% обсягу реалізації так і залишаються неоплаченими. Визначити: середній період погашення дебіторської заборгованості; загальні витрати, пов'язані з наданням знижок; витрати на підтримання дебіторської заборгованості; вартість безнадійних боргів.

4. Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 400 тис.грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 225 тис.грн., в тому числі змінні витрати – 185 тис.грн., постійні витрати 40 тис.грн. Розрахувати: коефіцієнт маржинального прибутку; критичну програму виробництва (T_0); коефіцієнт безпеки виробництва.

Тема 13. Фінансова безпека держави

Тема 14. Міжнародні фінанси

Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС

Семінар 5 «Фінансова безпека держави та її міжнародні фінансові відносини. Фінансова політика країн ЄС»

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Сутність і складові фінансової безпеки держави.

2. Види загроз фінансовій безпеці держави.
3. Система показників оцінки фінансової безпеки держави.
4. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.
5. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.
6. Фінанси ООН і ЄС.
7. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку.
8. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
9. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.
10. Особливості функціонування фінансових систем країн, що розвиваються.
11. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.
12. Особливості фінансової системи США, особливості її функціонування на сучасному етапі.
13. Фінансова система Великобританії, її склад і механізм функціонування
14. Склад і особливості функціонування фінансової системи Франції
15. Фінанси ЄС.

2. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Теми доповідей – презентацій (здобувачі вищої освіти обирають одну тему і готують міні – доповідь (3-5 сторінок) та презентацію до неї):

1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави.
2. Фінансова безпека України: сучасний стан та необхідність реформування.
3. Особливості дії механізму забезпечення фінансової безпеки держави та підприємств.
4. США як приклад країни яка має високий рівень фінансової безпеки.
5. Оцінка систем фінансової безпеки країн ЄС.
6. Особливості фінансової системи Польщі, особливості її функціонування на сучасному етапі.
7. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, група Світового банку.
8. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
9. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

3. Індивідуальне завдання.

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Фінанси» передбачає самостійне вирішення завдань.

1. Підприємство придбало 50 принтерів по 5500 грн і 20 сканерів по 6700 грн з урахуванням ПДВ. У звітному періоді 25 % принтерів були реалізовані

за ціною 6250 грн без урахування ПДВ і 50 % – по 7100 грн без урахування ПДВ. При реалізації сканерів – 60 % були реалізовані за ціною 8000 грн з урахуванням ПДВ і 40 % – по 7450 грн з урахуванням ПДВ. Розрахувати суму ПДВ, що повинне сплатити підприємство в бюджет.

2. На територію України ввозиться 12000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки – 0,7 л. міцність горілки – 40%. Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку складає 20 грн. за 1л 100% спирту.

3. Розрахувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, коли фізична особа, яка отримала таке повідомлення, має у власності житловий будинок загальною площею 170 м² і квартиру у місті Одеса загальною площею 80 м².

4. Визначити суму офіційних трансфертів з місцевого бюджету за такими даними: місцеві податки і збори – 55 тис. грн.; податок з підприємств комунальної власності – 28 тис. грн.; дотації вирівнювання – 25 тис. грн.; субвенції на здійснення програм соціального захисту – 25 тис. грн.; субвенції на виконання інвестиційних проектів – 35 тис. грн.

5. Розрахуйте фондомісткість, фондівдачу, фондоозброєність підприємства за наступними даними та зробіть відповідні висновки:

- вартість виробленої продукції на кінець року дорівнює 710 тис. грн.;
- вартість основних виробничих засобів на початок року – 6200 тис. грн.;
- у серпні введено в дію основні виробничі засоби на суму 145 тис. грн.;
- у листопаді вибуло основних засобів на суму 132 тис. грн.;
- працюючий персонал – 600 осіб.

6. Страхова сума дорівнює 290000 грн. У яких випадках буде виплачуватися і в якому розмірі страхове відшкодування якщо збитки склали: 85 000, 105 000, 120 000, 160 000 грн. Розгляньте два випадки якщо в договорі використовувалася умовна та безумовна франшиза в розмірі 20%.

7. В договорі страхування професійної відповідальності нотаріуса передбачена страхова сума 20 тис. грн., безумовна франшиза - 5 тис. грн. В результаті помилки, здійсненої нотаріусом при виконанні службових обов'язків, нанесено збиток клієнту в розмірі 15 тис. грн. Крім того, витрати, понесені пред'явником претензії, склали 950 грн., а витрати здійснені нотаріусом у зв'язку зі страховою подією без згоди страховика – 600 грн. Визначте: 1.) хто і в якому обсязі здійснить відшкодування клієнту нотаріуса; 2.) обсяг збитків нотаріуса.

8. Страхова оцінка нерухомого майна машинобудівельного підприємства – 22 млн. грн. Чотири страхові компанії укладають договір його співстрахування і розподіляють відповідальність між собою так: перша бере 25%, друга – 30%, третя – 30%, четверта – 25%. Визначить величину страхових платежів, котру отримає кожна з них, якщо страховий тариф становить 0,5% , і розмір виплати страхового відшкодування кожного учасника співстрахування, якщо збиток становить 8,2 млн. грн.

9. Визначити вартість позикового капіталу, якщо підприємство сформувало позиковий капітал за рахунок емісії облігацій. Номінал облігації

– 7000 грн, обсяг емісії – 10 000 000 грн, купонний процент сплачується раз на рік і становить 12 % від номіналу, строк обігу облігацій – 6 років. Облігації розміщено на ринку за ціною 3600 грн. Витрати на емісію – 200 000 грн.

10. Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 500 тис.грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 330 тис.грн., в тому числі змінні витрати – 200 тис.грн., постійні витрати 130 тис.грн. Розрахувати: коефіцієнт маржинального прибутку; критичну програму виробництва (T_0); коефіцієнт безпеки виробництва.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, понятійний диктант, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Роль фінансів у розподілі ВВП.
 2. Основні механізми використання фінансових ресурсів у сучасному світі.
 3. Моделі централізації ВВП держави.

3. Виконання тестових завдань:

1. Фінанси – це

- A. процес безперервного переміщення грошей між суб'єктами господарювання
- B. економічні відносини, які пов'язані із сплатою податків та інших платежів підприємствами до бюджету
- C. економічні відносини, які пов'язані з розподілом і перерозподілом ВВП і НД і відображають формування, розподіл і використання фондів фінансових ресурсів
- D. економічні відносини, що пов'язані із створенням грошових фондів

2. Об'єктами фінансового розподілу на макрорівні економіки є

- A. національне багатство, амортизація, додана вартість
- B. ВВП, НД, національне багатство, зовнішні надходження
- C. ВНП, національний дохід, державний кредит
- D. виторг підприємств, національний дохід, фінансові резерви

3. Суб'єктами фінансових відносин є

- A. державні службовці, працівники ДПА, суб'єкти господарювання
- B. держава, суб'єкти господарювання, населення, міжнародні організації, інші держави
- C. державний бюджет, державні цільові фонди, державний кредит
- D. населення, ПАТ «ПУМБ», державна служба охорони

4. Характерними ознаками фінансів є

- A. існування держави, максимізація прибутку, грошова форма відносин, безперервне переміщення грошей

В. рух вартості від одного суб'єкта до іншого, формування доходів і здійснення видатків, рух матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, обмінно-розподільчий характер

С. цільовий характер, динамічність, наявність правової бази їх формування та використання

Д. рух матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, грошовий характер відносин, обмінно-розподільчий характер, дія економічних законів

5. Функціями фінансів є

А. розподільча, контрольна

В. контрольна, економічна, стимулююча

С. розподільча, стимулююча, відтворююча, регулююча

Д. фіскальна, розподільча, регулююча

6. Первинними доходами суб'єктів фінансових відносин є

А. бюджетні дотації, пенсії, стипендії

В. заробітна плата, виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, пенсії

С. заробітна плата, прибуток, доходи держави від наданих послуг, ресурсів, угідь

Д. заробітна плата, пенсії, рента

7. Суть розподільчої функції фінансів полягає у

А. здатності фінансів кількісно відображати економічні процеси розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів

В. перетворенні вартості ВВП і НД в конкретні види доходів

С. розподілі національного доходу на користь соціально незахищених верств населення

Д. формуванні централізованих та децентралізованих фондів

8. Вторинними доходами суб'єктів фінансових відносин є

А. пенсії, прибуток, рента

В. бюджетні дотації, стипендії, рента

С. заробітна плата, рента, пенсії

Д. стипендії, пенсії, соціальні допомоги

9. Об'єктом розподілу у кризовій фінансовій ситуації виступає

А. НД

В. державний бюджет

С. додана вартість

Д. національне багатство

10. Суть контрольної функції фінансів полягає у контролі за

А. ефективністю використання банківського кредиту

В. доходами юридичних осіб

С. формуванням централізованих фондів грошових ресурсів

Д. формуванням і використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 2. Фінансова система держави

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, оцінювання доповіді, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Структура фінансового апарату України.
 2. Проблеми розвитку фінансової системи України.
 3. Оперативні фінансові плани.
 4. Директивний фінансовий механізм.
3. *Підготуйте доповідь та її презентацію за обраною темою:*
 1. Роль Міністерства фінансів України у формуванні державного бюджету.
 2. Особливості організаційної структури фінансової системи України.
 3. Фінансовий механізм як основний метод організації фінансових відносин.
 4. Особливості організаційної структури фінансової системи Великобританії.
 5. Основні державні інституції у фінансовій системі України.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Фінансова система – це

А. контроль з боку суспільства за фінансовою діяльністю держави

В. сукупність фінансових методів і форм, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства

С. сукупність відносно відокремлених сфер і ланок фінансових відносин

Д. сукупність взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які відображають специфічні форми й методи обміну, розподілу і перерозподілу ВВП

2. За внутрішньою будовою фінансова система являє собою

А. сукупність фінансових органів і інститутів

В. сукупність відносно відокремлених взаємопов'язаних фінансових відносин, які відображають специфічні форми та методи розподілу, перерозподілу і використання ВВП

С. конкретні види фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні підприємств

Д. це сукупність фінансових органів та інститутів, які управляють грошовими потоками та фондами грошових коштів

3. Організаційна структура фінансової системи – це

А. сукупність фінансових органів та інститутів, які управляють грошовими потоками

В. сукупність грошових фондів, що знаходяться у розпорядженні суб'єктів господарювання

С. апарат управління фінансовою діяльністю комерційного підприємства

Д. апарат управління фінансовою діяльністю державного підприємства

4. Принципами побудови фінансової системи є

А. єдність і централізм

В. єдність і функціональне призначення ланок фінансової системи

С. комерційний розрахунок і функціональне призначення

Д. централізм і функціональне призначення

5. З урахуванням територіального аспекту виділяють такі фінансові системи

А. організаційні і функціональні

В. національні, регіональні та світові

С. ринкового і неринкового типу

Д. фінанси держави, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств

6. З яких рівнів складаються світові та регіональні фінансові системи

А. фінанси підприємств і державні фінанси

В. національні фінансові системи країн світу чи регіону

С. міжнародні фінанси

Д. національні фінансові системи відповідних країн і міжнародні фінанси

7. Державні фінанси найбільш повно характеризуються як

А. система бюджету, зосереджена в руках держави і призначена для забезпечення властивих їй функцій

В. система грошових фондів, що забезпечують процес виробництва та відтворення у рамках конкретного суб'єкта господарювання

С. складова частина фінансової системи, її центральна підсистема, через яку здійснюється вплив держави на економічний і соціальний розвиток

Д. всі відповіді вірні

8. Які з грошових відносин складають зміст фінансів суб'єктів господарювання

А. грошові відносини з приводу мобілізації державою тимчасово вільних коштів підприємств і населення для фінансування державних видатків

В. грошові відносини з приводу розподілу валового внутрішнього продукту і створення грошових фондів для держави

С. грошові відносини, які виражають формування, розподіл і використання грошових доходів і фондів суб'єктів господарювання у відтворювальному процесі

Д. грошові відносини між суб'єктами господарювання і банківською системою

9. Державні цільові фонди характеризуються як

А. сукупність фінансових ресурсів, що акумулюються у державному бюджеті

В. система перерозподільчих відносин, спрямована на підвищення економічного і соціального рівня життя суспільства

С. сукупність фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні центральних або регіональних органів управління і мають цільове призначення

Д. сукупність фінансових ресурсів, що акумулюються у Пенсійному фонді України і мають цільове призначення

10. У фінансовій системі виділяють такі сфери фінансових відносин

А. державні фінанси і фінансовий ринок

В. фінанси суб'єктів господарювання і державні фінанси

С. державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, фінансовий ринок, фінанси домогосподарств, страхування

Д. фінанси макро- і мікроекономічного рівня

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.

2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.

3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, понятійний диктант, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Задачі фінансової стратегії.
 2. Задачі фінансової тактики.
 3. Особливості фінансової політики етапу переходу до ринкових відносин і становленні державного суверенітету України.
 4. Сучасна фінансова політика України.
 5. Основні елементи та структура фінансового механізму.

3. Виконання тестових завдань:

1. Довготривалий курс фінансової політики, що відображає основні джерела формування і напрями використання фінансових ресурсів на тривалу перспективу – це

- A. фінансова тактика
- B. фінансова стратегія
- C. фінансова політика
- D. фінансове прогнозування

2. Прикладом фінансової тактики є

- A. вдосконалення системи оподаткування
- B. впровадження власної грошової одиниці
- C. проведення приватизації
- D. подолання спаду виробництва

3. Зміст фінансової політики держави найбільш характерно проявляється у

- A. розробці основних напрямів економічного і соціального розвитку суспільства (держави)
- B. розробці основних напрямів формування і використання фінансових ресурсів, виходячи із необхідності вирішення економічних і соціальних завдань суспільства
- C. розробці заходів щодо регулювання грошового обігу і операцій на відкритому ринку цінних паперів
- D. розробці заходів щодо охорони довкілля

4. Фінансова політика підприємства полягає у

- A. впровадженні науково-технічного прогресу у виробничу діяльність
- B. раціональній організації матеріально-технічного постачання підприємства
- C. виборі напрямів господарської діяльності підприємства

D. прийнятті рішень щодо вибору ефективних напрямів вкладання коштів із найменшим ризиком для суб'єкта господарювання

5. Регулюючий тип фінансової політики передбачає

A. втручання держави в економіку і регулювання її циклічного розвитку

B. збереження вільної конкуренції

C. використання ринкового механізму як головного регулятора господарських процесів

D. всі відповіді правильні

6. Основними фінансовими методами є

A. фінансове планування, фінансове забезпечення, оперативне фінансове управління

B. фінансові важелі і стимули

C. фінансовий контроль, фінансове регулювання

D. фінансове планування, фінансове забезпечення, оперативне фінансове управління, фінансові важелі і стимули

7. До фінансових важелів і стимулів відносять

A. процес формування і використання фінансових ресурсів на макро- і мікрорівні економіки

B. нормативно-правове забезпечення господарсько-фінансової діяльності

C. форми і методи формування і використання фінансових ресурсів, які одночасно виступають як система фінансових показників, норм, нормативів, використовуваних у фінансових відносинах

D. систему керівництва фінансами

8. Суть самофінансування можна охарактеризувати як

A. принцип господарювання, при якому господарська самостійність тісно пов'язана із самостійністю у формуванні і використанні власних фінансових ресурсів

B. форму фінансового забезпечення, яка передбачає використання кредитів та інших позикових коштів

C. форму фінансового забезпечення, яке проводиться виключно за рахунок коштів державного бюджету

D. інструмент перерозподілу тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і заощаджень населення

9. Кредитування як форма фінансового забезпечення полягає у

A. формуванні і використанні власних фінансових ресурсів

B. колективному фінансуванні суб'єкта господарювання

C. виключному використанні коштів державного бюджету для фінансування підприємств

D. тимчасовому використанні позичених ресурсів на принципах забезпеченості, поворотності, строковості, платності і цільового використання

10. Бюджетне фінансування – це

A. форма фінансового забезпечення, яке проводиться виключно за рахунок коштів державного бюджету

- В. інструмент перерозподілу тимчасово вільних коштів фізичних і юридичних осіб
- С. принцип господарювання, заснований на самофінансуванні і кредитуванні
- Д. метод фінансового регулювання через механізм оподаткування

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
5. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 4. Податкова система і податкова політика

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Основні етапи розвитку податкової системи в Україні.
 2. Спільні риси та відмінності між категоріями «податок», «збір» і «МИТО».
 3. Класифікація податкових пільг.
 4. Види акцизів в Україні.
 5. Елементи податкової системи України.

6. Принципи податкового законодавства України.

3. Виконання завдань:

1. Підприємство «Квадрат», зареєстроване платником ПДВ, 10 квітня відвантажило підприємству «Трикутник», платнику ПДВ, товари, оподатковувані ПДВ на загальних підставах, контрактна вартість яких (не містить в собі ПДВ) становить 90 тис. грн. 12 квітня отримано оплату за товари та виписано податкову накладку. У цьому ж місяці підприємство «Квадрат» сплатило за розрахунково-касове обслуговування банку 2400 грн без ПДВ, первинним документом, що підтверджує перерахування коштів є платіжне доручення. Підприємство «Трикутник» 20 квітня сплатило нерезиденту за імпорتنі комплектуючі господарського призначення 24 тис. доларів, які було ввезено на митну територію України у митному режимі імпорту 1 вересня (вантажна митна декларація від 1 вересня). Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, терміни подачі податкової звітності та сплати. Усі розрахунки поясніть відповідно до чинного законодавства України.

2. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування з квартальним податковим періодом й отримує поворотну фінансову допомогу 15 березня поточного року від юридичної особи – платника єдиного податку в сумі 120 000 грн. Станом на 1 червня неповернутою залишилася частина в розмірі 35 000 грн. 15 серпня поточного року позику було погашено повністю. Визначте суму доходів звітного періоду поточного року.

3. Підприємство придбало матеріалів на суму 11000 грн (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції склала 8000 грн (з урахуванням ПДВ). Визначте суму податкового зобов'язання. Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

4. Підприємство імпортує на територію України ювелірні вироби. Митна вартість партії цих виробів складає 37000 дол. США. Курс долара на момент митного оформлення – 29,5 грн. за 1 дол. США. Ставка акцизного збору – 55%, ставка ввізного мита 65%, ставка збору за митне оформлення – 0,3%. Розрахувати суму акцизного збору. Відповідь обґрунтуйте.

5. На територію України ввозиться 50000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки – 0,7 л. міцність горілки – 40%. Розрахувати суму акцизного податку, якщо ставка акцизного податку складає 45 грн. за 1л 100% спирту.

6. Сільськогосподарське підприємство орендує в поточному році 6 тис. га ріллі. Грошова оцінка її в даній області становить 19000 грн. за 1га. Визначити розмір єдиного податку для четвертої групи платників в поточному році та строки його сплати до бюджету.

4. Виконання тестових завдань:

1. Податки характеризуються як

А. збори, відрахування, платежі підприємств в фонди підприємств

В. форма фінансових відносин між державою і підприємствами, побудована на основі еквівалентності

- С. обов'язкові платежі, що сплачуються юридичними і фізичними особами до бюджету в розмірі і терміни, встановлені податковим законодавством
- Д. дохід (прибуток) підприємства, що перераховується до бюджету

2. Податки виконують функції

- А. фіскальну, контрольну
- В. розподільчу, регулюючу, стимулюючу
- С. розподільчу, стимулюючу, фіскальну
- Д. фіскальну, регулюючу, контрольну

3. Податкове законодавство України складається з

- А. Податкового кодексу України
- В. системи законів України з оподаткування
- С. Конституції України, Податкового і Митного кодексів України та інших законів з питань митної справи
- Д. Законів України «Про податок на прибуток підприємств», «Про податок на додану вартість», «Про акцизний збір» та інших законів з оподаткування юридичних і фізичних осіб

4. Податковий кодекс України характеризується як

- А. сукупність податків, які встановлює держава
- В. сукупність податків і зборів, які встановлює держава
- С. механізми розрахунку й сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів різних рівнів та державних цільових фондів
- Д. цілісний законодавчий документ, який регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів

5. Податкова ставка характеризується як

- А. сума податку, визначена до сплати в бюджет
- В. законодавчо встановлений розмір податку на одиницю об'єкта оподаткування
- С. сума, фактично сплачена до бюджету
- Д. процентна ставка, за якою визначається сума відрахувань до сплати в місцевий бюджет

6. До прямих податків відносяться

- А. податок на прибуток підприємств, податок з доходів фізичних осіб
- В. ПДВ, податок на прибуток підприємств, мито, плата за землю, податок з доходів громадян
- С. податок на прибуток підприємств, акцизний податок, плата за землю, ввізне (імпортне) мито
- Д. податок на прибуток підприємств, податок з доходів громадян, ПДВ

7. До непрямих податків відносяться

- А. плата за землю, податок з доходів громадян
- В. ПДВ, акцизний податок
- С. акцизний податок, мито, фіксований сільськогосподарський податок;
- Д. ПДВ, акцизний податок, мито

8. До місцевих податків належать

- А. податок на додану вартість

- В. податок на доходи фізичних осіб
- С. податок на майно
- Д. збір за спеціальне використання лісових ресурсів

9. Яке головне призначення місцевих податків і зборів

- А. регулювання розвитку промисловості та послуг на місцевому рівні
- В. підтримка вітчизняних товаровиробників
- С. наповнення дохідної частини місцевих бюджетів
- Д. підвищення якості комунальних послуг

10. Об'єктом оподаткування є

- А. предмет, що підлягає оподаткуванню
- В. одиниця виміру податку
- С. юридичні особи-підприємства
- Д. фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Державна податкова служба України. Офіційна сторінка. URL: <http://sfs.gov.ua>

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Функції та ознаки бюджету.
 2. Принципи побудови бюджетного устрою.

3. Теоретичний аспект організації міжбюджетних відносин.
4. Категорія «бюджетний федералізм»: сутність та особливості.
5. Етапи формування бюджетної системи України.
6. Базові принципи побудови бюджетної системи України.
7. Сучасний стан процесу бюджетної децентралізації в Україні.

3. *Виконання завдань:*

1. Згідно із Законом України «Про державний бюджет України на поточний рік» визначте структуру видатків бюджету за функціональною бюджетною класифікацією. Порівняйте напрями використання фінансових ресурсів.

2. На підставі Бюджетного кодексу України з використанням наведеної форми (табл. 1) опишіть зміст кожної зі стадій бюджетного процесу на місцевому рівні.

Таблиця 1 – Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні

Складові стадії	Стаття і пункт Кодексу	Виконавці	Контрольні терміни

3. Розрахуйте суму дефіциту бюджету міста Кривий Ріг та суму субвенції, якщо сума регулюючих доходів бюджету становить 275,0 млн грн, сума закріплених доходів – 220,0 млн грн, сума видаткової частини бюджету – 592,0 млн грн сума субвенції – 34,0 % від суми дефіциту бюджету.

4. За звітний рік податкові надходження до зведеного бюджету підвищилися на 7%, а загальний обсяг доходів – на 4,5%. Визначити коефіцієнт еластичності податкових надходжень від загальної суми доходів зведеного бюджету.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Під державним бюджетом, з економічної точки зору, розуміють

- A. головний фінансовий план країни
- B. систему показників, що характеризують величину мобілізованих і використаних фінансових ресурсів за відповідний період
- C. централізований фонд фінансових ресурсів держави, який використовується для виконання покладених на неї функцій
- D. систему грошових відносин між державою, з одного боку, і фізичними та юридичними особами, з іншого, з приводу створення та використання фондів централізованих грошових коштів

2. Державний бюджет України, як фінансовий план держави, затверджується

- A. Постановою Кабінету Міністрів України
- B. Указом Президента України
- C. Верховною Радою України
- D. Рішенням Міністерства фінансів України

3. Сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи, – це

- A. зведений бюджет України
- B. бюджетна система України
- C. Державний бюджет України
- D. місцеві бюджети України

4. Функціональна класифікація – склад видатків за

- A. розпорядниками бюджетних коштів
- B. цільовими програмами, на виконання яких спрямовані ці видатки
- C. завданнями, з виконанням яких пов'язані ці видатки
- D. видами економічної діяльності

5. До доходів від операцій з капіталом належать

- A. загальнодержавні та місцеві податки і збори
- B. кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній і безповоротній основі
- C. доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження
- D. надходження від продажу основного капіталу, надходження від реалізації державних запасів товарів, кошти від продажу землі та нематеріальних активів

6. Видатки бюджету відповідно до економічної класифікації поділяються на

- A. внутрішні та зовнішні
- B. поточні та капітальні
- C. захищені та незахищені
- D. власні та делеговані

7. Сутність поняття «поточні бюджетні видатки» полягає у

- A. фінансуванні інвестиційної діяльності
- B. фінансуванні інноваційної діяльності
- C. фінансуванні органів державної влади та бюджетних установ
- D. фінансуванні заробітної плати працівників промислових підприємств

8. Відомча структура видатків бюджетної класифікації будується згідно з

- A. основними економічними ознаками
- B. головними розпорядниками бюджетних коштів
- C. основними функціями держави
- D. бюджетним програмами

9. Строк дії бюджету називається

- A. бюджетним роком
- B. бюджетним процесом
- C. бюджетним періодом
- D. бюджетним устроєм

10. Бюджетний процес – це

- A. регламентована законом діяльність органів влади та управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету
- B. підготовка юридичного документа, що асигнує фонди коштів за групами статей
- C. стратегічна дія, яка охоплює багаторічний і оперативний фінансовий план з розподілу ресурсів відповідно до визначених цілей
- D. функції, повноваження та відповідальність органів влади й управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Державна казначейська служба України. Офіційна сторінка. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

Тема 6. Бюджетний дефіцит та обслуговування державного боргу

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Джерела формування доходів бюджету.
 2. Рівень бюджетної централізації ВВП.
 3. Податкові надходження бюджету.
 4. Неподаткові доходи бюджету.
 5. Норматив мінімальної бюджетної забезпеченості.
 6. Державні мінімальні соціальні стандарти.
 7. Джерела погашення державних позик.
 8. Переваги внутрішнього боргу над зовнішнім.

9. Механізм управління державним боргом.

10. Принципи щодо управління державним боргом.

3. *Виконання завдань:*

1. Підприємство, що зареєстроване у м. Краматорськ Донецької області, розрахувало до сплати за звітний період 70 000 грн. податку на доходи фізичних осіб. Визначте, у яких пропорціях Державною казначейською службою України буде проведено розподіл сум податку між відповідними бюджетами.

2. Розрахуйте суму регулюючих доходів бюджету області, якщо сума видаткової частини бюджету області становить 290,4 млн грн, дефіцит бюджету – 70,2 млн грн, сума закріплених доходів – 121,5 млн грн.

3. На підставі наведених у табл. 1 даних здійсніть розмежування видатків між відповідними бюджетами.

Таблиця 1 – Розмежування видатків між бюджетами, тис. грн

№ п/п	Види видатків	Державний бюджет	Обласний бюджет	Бюджет міста обласного значення, районний
1	Професійно-технічна освіта (заклади комунальної власності)			
2	Обласна державна адміністрація			
3	Судова влада			
4	Інститут післядипломної освіти вчителів (обласної комунальної власності)			
5	Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян			
6	Вечірні школи			
7	Вищий навчальний заклад (обласної комунальної власності)			
8	Сільська бібліотека			

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Доходи бюджету – це

- A. частка децентралізованих ресурсів
- B. частка централізованих ресурсів
- C. централізовані та децентралізовані ресурси
- D. децентралізовані ресурси

2. Державний бюджет поділяється на

- A. загальний і спеціальний фонд
- B. доходи та трансферти
- C. податкові та цільові надходження
- D. надходження і видатки

3. За джерелами утворення доходи поділяються на

- A. доходи від реалізації національного багатства держави

- В. доходи від зовнішньоекономічної діяльності
- С. збори та інші неподаткові доходи
- Д. податкові і неподаткові надходження

4. За соціально-економічними ознаками державних доходів виділяють

- А. доходи, які отримали від розподілу новоствореної вартості (НД)
- В. доходи, які входять до складу фонду відшкодування
- С. доходи від господарської діяльності
- Д. централізовані доходи

5. До податкових надходжень відносять

- А. внутрішні податки на товари та послуги
- В. надходження від фінансових санацій та штрафів
- С. адміністративні збори та платежі
- Д. доходи від побічного продажу

6. Що відображає економічна класифікація видатків бюджету

- А. поточні видатки і видатки розвитку
- В. поточні і капітальні видатки
- С. статті та підстатті видатків, елементи цільових витрат
- Д. поточні і капітальні видатки, кредитування з вирахуванням погашення

7. Кошторис — це

- А. бюджетні асигнування, розподілені поквартально і постатейно плановий документ, в якому встановлюються обсяг бюджетних асигнувань, їх постатейний і поквартальний розподіли
- В. розпис доходів і видатків, збалансованих у часі з поквартальним розподілом
- С. плановий документ з переліком бажаних витрат і можливих надходжень певної бюджетної установи, їх постатейний і поквартальний розподіли
- Д. немає правильної відповіді

8. Державний кредит включає такі елементи

- А. валюту даної країни та вільноконвертовану валюту
- В. державні резерви
- С. державні позики, кошти населення в ощадних банках, кошти державних грошово-речових лотерей
- Д. резерви НБУ та комерційних банків

9. Відповідно до правового оформлення державні позики поділяють на

- А. готівкові і безготівкові
- В. товарні і грошові
- С. позики на підставі угод і цінні папери
- Д. фонди і резерви

10. За місцем розміщення державні позики класифікують як

- А. готівкові і безготівкові
- В. внутрішні і зовнішні
- С. державні і місцеві
- Д. ринкові і неринкові

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Державна казначейська служба України. Офіційна сторінка. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, оцінювання доповіді, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Склад та роль місцевих фінансів у забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.
 2. Ієрархічна будова місцевих бюджетів в Україні.
 3. Структура доходів місцевих бюджетів.
 4. Структура видатків місцевих бюджетів в Україні.
 5. Фінансова автономія органів місцевого самоврядування в Україні.
3. *Підготуйте доповідь та її презентацію за обраною темою:*
 1. Бюджетна децентралізація: сутнісна складова, основні елементи та особливості впровадження.
 2. Бюджетна децентралізація в Україні: основні етапи та сучасний стан місцевих бюджетів після реформи.
 3. Особливості функціонування місцевих бюджетів в Швейцарії.
 4. Іноземний досвід проведення реформи бюджетної децентралізації та можливості залучення в Україні.

5. Доходи місцевих бюджетів: сутнісна складова та сучасний стан в Україні.

4. Виконання тестових завдань:

1. Місцеві фінансові ресурси це

- A. доходи місцевих бюджетів
- B. фонди коштів, що створюються і використовуються на соціальний та економічний розвиток регіонів
- C. доходна частина балансу фінансових ресурсів і витрат регіону
- D. правильної відповідь відсутня

2. До місцевих фінансових ресурсів належать

- A. місцевий бюджет
- B. фінансові ресурси суб'єктів господарювання, що використовуються на розвиток регіону
- C. регіональні позабюджетні фонди
- D. всі відповіді правильні

3. До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать

- A. капітальні вкладення
- B. видатки на управління комунальним майном
- C. видатки на регулювання земельних відносин
- D. обслуговування боргу органів місцевого самоврядування

4. Бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою

- A. загального фонду місцевих бюджетів
- B. спеціального фонду місцевих бюджетів
- C. державного бюджету України
- D. зведеного бюджету України

5. Метою фінансової діяльності місцевих органів влади є

- A. задоволення суспільних інтересів і потреб
- B. сприяння соціально-економічному розвитку регіонів
- C. наповнення місцевого бюджету
- D. наповнення державного бюджету

6. Делеговані повноваження це

- A. завдання та функції, які взагалі передано місцевим органам влади в межах місцевих інтересів
- B. завдання та функції, доручені місцевим органам влади центральною владою
- C. завдання та функції міського голови
- D. правильна відповідь відсутня

7. Виконання делегованих повноважень забезпечується

- A. самостійно місцевою владою
- B. передачею місцевим органам влади відповідних фінансових ресурсів
- C. запозиченнями місцевої влади
- D. профіцитом місцевих бюджетів

8. Передання центральною владою частини своїх податків територіальному рівню влади, що має фіскальний дисбаланс, є способом фінансового вирівнювання

- A. горизонтального дисбалансу
- B. вертикального дисбалансу
- C. паралельного дисбалансу
- D. правильна відповідь відсутня

9. Доходи, що мобілізуються місцевою владою самостійно, на основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевим органом влади – це

- A. власні доходи місцевих бюджетів
- B. закріплені доходи місцевих бюджетів
- C. регулюючі доходи місцевих бюджетів
- D. поточні доходи місцевих бюджетів

10. Доходи, які повністю або частково зараховуються у певні види бюджетів безстроково або на довготерміновій основі; для їх включення до відповідного бюджету не потрібне рішення органів влади вищого рівня – це

- A. власні доходи місцевих бюджетів
- B. закріплені доходи місцевих бюджетів
- C. регулюючі доходи місцевих бюджетів
- D. поточні доходи місцевих бюджетів

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Державна казначейська служба України. Офіційна сторінка. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
3. Децентралізація в Україні. Офіційний сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 СФЕРИ ТА ЛАНКИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Фінансові ресурси підприємства.
2. Форми фінансування підприємств.
3. Внутрішні джерела фінансування підприємств.
4. Дивідендна політика та фінансові інвестиції підприємств.

3. *Виконання завдань:*

1. Визначити обсяги вхідних грошових потоків на підприємстві в рамках фінансової та інвестиційної діяльності (окремо), якщо відомі такі дані: Підприємство отримало кредит у сумі 85 тис. грн. У результаті емісії звичайних акцій на підприємство надійшло 120 тис. грн, у т. ч. спрямовано на збільшення статутного капіталу – 70 тис. грн, на збільшення додаткового капіталу – 40 тис. грн. Обсяг виручки від реалізації продукції становив 420 тис. грн, в тому числі ПДВ. Підприємство отримало дивіденди від володіння корпоративними правами іншого підприємства – 35 тис. грн. Підприємство продало облігації внутрішньої державної позики – 28 тис. грн.

2. Проаналізуйте фінансову звітність ПАТ «ПГЗК» за 2019-2020 роки, проведіть розрахунки по показникам ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності підприємства. Обґрунтуйте отримані результати по фінансовому стану підприємства.

3. Підприємство є власником векселя, номінальна вартість якого дорівнює 23000 грн. Банк здійснив операцію по викупу векселя у підприємства за 80 днів до його погашення за ставкою 11% річних. Визначте суму дисконту по векселю та суму, яку повинно отримати підприємство.

4. *Виконання тестових завдань:*

1. Власний капітал підприємства – це

- A. підсумок першого розділу пасиву балансу
- B. капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами
- C. капітал, поділений на частки рівної номінальної вартості
- D. капітал, основними складовими якого є статутний капітал, додатковий

капітал, резервні фонди та прибуток

2. Додатковий капітал

А. це сума приросту майна підприємства, яка виникає в результаті переоцінки (індексації) безоплатно одержаних матеріальних цінностей та від емісійного доходу

В. це капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами

С. може бути лише в акціонерних товариствах

Д. це один з видів доходів підприємства, які можуть бути поділені між власниками корпоративних прав

3. Санаційний прибуток — це

А. прогнозований прибуток, який підприємство планує одержати після успішного завершення санації

В. різниця між затратами на проведення санації та одержаною виручкою після фінансового оздоровлення

С. різниця між прибутком підприємства після його санації та прибутком (збитком) до проведення санаційних заходів

Д. прибуток, який підприємство одержує в результаті списання частини кредиторської заборгованості

4. У процесі санації балансу

А. підвищується розрахунковий і ринковий курси корпоративних прав

В. поліпшується платоспроможність підприємства

С. покриваються відображені в балансі збитки

Д. залучаються фінансові ресурси для проведення санаційних заходів виробничого характеру

5. Акціонерне товариство може викупити акції власного випуску для

А. наступного перепродажу

В. одержання дивідендів під час розподілу прибутку

С. розповсюдження серед своїх працівників

Д. здійснення акціями власного випуску внесків у статутний капітал інших підприємств

6. Основними цілями зменшення статутного капіталу є

А. одержання санаційного прибутку

В. підвищення платоспроможності підприємства

С. збільшення номінальної вартості корпоративних прав

Д. підвищення ринкової вартості корпоративних прав

7. Конверсія акцій

А. це об'єднання кількох акцій в одну

В. це зменшення номінальної вартості акцій

С. передбачає обмін за встановленим співвідношенням однієї кількості акцій на іншу

Д. передбачає викуп акцій з метою їх анулювання

8. Фінансові кредити можуть надаватися підприємству

А. банками

- В. постачальниками
- С. небанківськими фінансовими установами
- Д. податковими органами

9. Варант – це різновид

- А. векселів
- В. опціонів
- С. облігацій
- Д. факторингу

10. Які з наведених характеристик приватного підприємця є правильними

- А. приватний підприємець може відкривати розрахунковий рахунок у банку
- В. суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи повинні складати самостійний баланс
- С. оподаткування доходів приватних підприємців регулюється законодавством про прибуткове оподаткування фізичних осіб
- Д. приватним підприємцем може бути лише громадянин України віком від 21 р.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 9. Фінанси домогосподарств

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, понятійний диктант, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. «Домогосподарство»: сутнісна складова та основні елементи.
2. Розкрийте економічну сутність фінансів домогосподарств.
3. Роль фінансів домогосподарств в національній економіці.
4. Грошові та сукупні доходи і витрати домогосподарств.

3. *Виконання тестових завдань:*

1. Домашнє господарство – це

А. господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності

В. господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання без спільного бюджету, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності

С. окрема господарююча одиниця, що складається з однієї або групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності

Д. господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою отримання прибутку

2. До системи компонентів зовнішніх фінансових відносин домашнього господарства не відносять

- А. Державу
- В. Комерційні банки
- С. Роботодавців
- Д. немає правильної відповіді

3. Фінанси домашніх господарств забезпечують матеріальними ресурсами безперервність процесу відтворення робочої сили, виконуючи

- А. розподільну функцію
- В. контрольну функцію
- С. виробничу функцію

D. відтворювальну функцію

4. Фінанси домашніх господарств – це

A. грошові фонди, що формуються у фізичних та юридичних осіб з доходів, одержаних у результаті трудової, господарської та інших видів діяльності

B. грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті трудової, господарської та інших видів діяльності

C. це грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті господарської та інших видів діяльності

D. грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті трудової діяльності

5. Споживанням є

A. вкладення коштів у нематеріальні блага та послуги, що споживаються населенням

B. вкладення коштів у матеріальні блага та послуги, що призначені для відтворення робочої сили і споживаються населенням

C. вкладення коштів у нематеріальні блага та послуги, що призначені для акумуляції робочої сили і споживаються населенням

D. всі відповіді правильні

6. До джерел фінансів домогосподарств належать

A. заробітна плата

B. доходи від володіння цінними паперами

C. гонорари

D. всі відповіді правильні

7. Економічна сутність державних гарантій полягає в

A. перерозподілі національного доходу

B. забезпеченні дотаціями відповідних верств населення

C. становленні податкових пільг

D. підвищенні податків

8. Фінанси населення за джерелами формування належать до сфери

A. виробництва

B. споживання

C. розподілу

D. нагромадження

9. В умовах інфляції населення переважно вибирає інвестування у

A. депозитні ресурси

B. валютні ресурси

C. кредитні ресурси

D. матеріальні ресурси

10. Згідно із законом Е. Енгеля, зі зростанням доходів домогосподарств, частка їх витрат на продукти харчування

A. збільшується

B. зменшується

C. залишається незмінною

D. спочатку зменшується, а потім зростає

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
4. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 10. Страхування. Страховий ринок

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Історія розвитку страхових відносин у світі.
 2. Розвиток нових видів страхування в Україні.
 3. Система депозитного страхування: проблеми і перспективи.
 4. Вплив глобалізації економіки на розвиток страхового ринку України.
3. *Виконання завдань:*
 1. Визначити величину заробленої страхової премії за рік, виходячи з наступних даних: сума резерву незароблених премій: на початок року – 175 тис.грн.; на кінець року – 177 тис.грн.; сума премій, що надійшла протягом року за договорами страхування – 775 тис.грн.; сума премій, що надійшла протягом року за договорами перестраховування – 225 тис.грн.; сума премій, сплачених перестраховиком – 130 тис.грн.

2. Розрахувати суму страхового відшкодування, виходячи з таких даних укладеного договору страхування: позичальником не повернуто банківський кредит на суму 9,0 млн. грн. та 3,3 млн. грн. відсотків по ньому. Відповідальність страховика становить 65%.

3. Підприємство застрахувало своє майно терміном на 4 роки з відповідальністю за крадіжку із зломом на суму 210 тис. грн. Ставка страхового тарифу – 0,7% страхової суми. Згідно договору страхування передбачена умовна франшиза у розмірі 25000 грн., при якій передбачена знижка до тарифу у розмірі 6%. Фактичний збиток склав 29,0 тис. грн. Розрахувати розмір страхового платежу та страхового відшкодування.

4. Громадянин застрахував автомобіль за ризиком «каско». Страхова оцінка і страхова сума автомобіля співпадають і становлять 240 тис. грн. Безумовна франшиза 8%. Страхові тарифи наступні: 1.) за знищення і пошкодження внаслідок ДТП – 5%; 2.) за знищення і пошкодження внаслідок стихійного лиха – 0,6%; 3.) за крадіжку або угон машини третіми особами – 7%. Страхова компанія надає скидку з тарифів за «повним каско» - 27%. Визначте: 1.) страховий платіж за «повним каско»; 2.) розмір страхового відшкодування, якщо внаслідок ДТП автомобіль було пошкоджено і вартість його ремонту за довідкою становить 43 тис. грн.

5. Страхова оцінка нерухомого майна машинобудівельного підприємства – 35 млн. грн. Чотири страхові компанії укладають договір його співстрахування і розподіляють відповідальність між собою так: перша бере 20%, друга – 45%, третя – 30%, четверта – 5%. Визначіть величину страхових платежів, котру отримає кожна з них, якщо страховий тариф становить 0,9% , і розмір виплати страхового відшкодування кожного учасника співстрахування, якщо збиток становить 12,5 млн. грн.

4. Виконання тестових завдань:

1. Страхування – це

А. вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)

В. вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)

С. вид цивільно-правових відносин щодо захисту немайнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами

страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)

D. усі відповіді правильні

2. Превентивна функція страхування спрямована на

A. фінансування за рахунок частини коштів страхового фонду заходів щодо зменшення страхового ризику

B. диверсифікацію ризиків

C. диверсифікацію ризиків між страховиками та перестраховиками

D. немає правильної відповіді

3. Цільове використання коштів страхового фонду – це

A. Контрольна функція

B. Попереджувальна функція

C. Превентивна функція

D. Ощадна функція

4. Виражена в грошових одиницях плата з одиниці страхової суми або процентної ставки від сукупної страхової суми – це

A. страхова премія

B. страховий тариф

C. страхове поле

D. страховий портфель

5. Число достроково перерваних договорів страхування життя в зв'язку з несплатою чергових внесків – це

A. страхове сторно

B. страхова рента

C. страхове поле

D. страховий акт

6. Страхова рента – це

A. регулярний прибуток страхувальника

B. регулярний внесок страховика

C. регулярний прибуток страховика

D. регулярний внесок страхувальника

7. До галузей страхування не відносяться

A. соціальне страхування

B. страхування відповідальності

C. колективне страхування робітників роботодавцем

D. особисте страхування

8. Функції соціального страхування

A. формування грошових фондів, з яких покриваються затрати, пов'язані утриманням непрацездатних осіб

B. забезпечення певною мірою чисельності та структури трудових ресурсів

C. скорочення розриву в рівнях матеріального забезпечення працюючих та непрацюючих громадян

D. всі відповіді правильні

9. Відповідальність за здійснення обов'язкового страхування покладається на

- A. перестраховика
- B. страхувальника
- C. роботодавця
- D. державні страхові органи

10. Страхові послуги можуть бути надані на умовах

- A. обов'язковості і добровільності
- B. обов'язковості, своєчасності і добровільності
- C. обов'язковості, терміновості, своєчасності і добровільності
- D. обов'язковості

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 11. Фінансовий ринок

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, понятійний диктант, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Сутність фінансового ринку.
 2. Основні функції та учасники фінансового ринку.
 3. Види валютного курсу.
 4. Цінні папери та їх види.
 5. Сутність та особливості фінансового посередництва.

3. *Виконання тестових завдань:*

1. **До фінансових активів відносять**

- A. грошові зобов'язання та інвестиційні цінності
- B. гроші, інвестиційні інструменти, фінансові зобов'язання
- C. грошові зобов'язання, інвестиційні та фінансові інструменти
- D. гроші, інвестиційні інструменти, фінансові зобов'язання та валюта

2. Інвестиційні цінності – це

- A. цінні папери та валютні цінності
- B. дорогоцінні метали
- C. нерухомість
- D. усі відповіді правильні

3. Функції фінансового ринку

- A. перерозподіл на взаємовигідних умовах грошових коштів підприємств із метою їх ефективнішого використання
- B. кредитування уряду, місцевих органів самоврядування шляхом розміщення урядових та муніципальних цінних паперів
- C. кредитування місцевих органів самоврядування
- D. трансформація акумульованих грошових коштів тільки у інвестиційний капітал

4. Механізм функціонування фінансового ринку забезпечує

- A. виявлення обсягу і структури попиту на окремі фінансові активи
- B. інвестування в фінансові активи пріоритетних галузей національної економіки
- C. встановлення рівноваги між попитом та пропозицією на фінансові активи
- D. можливість здійснення інвестиційної діяльності

5. Створення фінансовим ринком умов для безупинного переміщення грошей у процесі здійснення різноманітних платежів і регулювання обсягу грошової маси в обігу – це

- A. функція впливу на грошовий обіг
- B. функції фінансового забезпечення процесів інвестування
- C. функція впливу на грошову масу
- D. функції контролю потоків грошової маси

6. Передача фінансових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших відбувається через

- A. фінансові активи
- B. фінансові інструменти
- C. фінансові зобов'язання
- D. фінансовий кошторис

7. Юридичні особи, резиденти певної держави, які займаються виробництвом різноманітних товарів та наданням послуг, включаючи фінансові послуги, це

- A. інститути фінансової сфери
- B. інститути позафінансової сфери
- C. інститути фінансового ринку
- D. інститути фінансових активів

8. Основним джерелом фінансування для нефінансових інститутів

виступають

- A. банківські кредити
- B. облігації
- C. акції
- D. усі відповіді правильні

9. Джерела фінансових ресурсів ощадних і кредитних асоціацій

- A. депозити
- B. страхові внески
- C. акції
- D. інвестиційні сертифікати

10. Найважливішою функцією комерційних банків є

- A. забезпечення своєчасності надання кредитних ресурсів
- B. забезпечення рівноваги на валютному ринку
- C. забезпечення платіжного механізму
- D. забезпечення рівноваги на фінансовому ринку

Список рекомендованої літератури**Основна**

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 12. Фінансовий менеджмент

Методи контролю: усне опитування, оцінювання виконаних завдань, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Особливості фінансового менеджменту залежно від фаз розвитку підприємства.
 2. Особливості фінансового менеджменту як форми підприємницької діяльності.
 3. Основні принципи стратегічного управління і розроблення фінансової стратегії підприємства.
 4. Мета фінансового менеджменту та способи її досягнення: зарубіжна практика.
 5. Процес формування фінансової стратегії підприємства.
3. *Виконання завдань:*
 1. Визначте балансову, ринкову вартість активів та прихований капітал, якщо балансова оцінка власного капіталу становить 25 млн грн, ринкова оцінка власного капіталу – 35 млн грн, зобов'язання – 18 млн грн?
 2. Визначити вартість позикового капіталу, якщо підприємство сформувало позиковий капітал за рахунок емісії облігацій. Номінал облігації – 7000 грн, обсяг емісії – 25 000 000 грн, купонний процент сплачується раз на рік і становить 14 % від номіналу, строк обігу облігацій – 8 років. Облігації розміщено на ринку за ціною 3200 грн. Витрати на емісію – 115 000 грн.
 3. Виручка від реалізації продукції фірми в поточному році склала 400 тис. грн. Умови продажу товарів у кредит були такі: 1/10, чисті 30. При діючій кредитній політиці 50% клієнтів оплачують покупку на 10-й день і користуються знижкою, 40% - на 30-й, а 10% затримують оплату до 40-го дня. Частка змінних витрат фірми дорівнює 70%. Доподаткова ціна капіталу, інвестованого в дебіторську заборгованість, складає 20%. Хоча фірма щорічно витрачає 5 тис. грн. на аналіз платоспроможності потенційних клієнтів і повернення прострочених платежів, 2,5% обсягу реалізації так і залишаються неоплаченими. Визначити: середній період погашення дебіторської заборгованості; загальні витрати, пов'язані з наданням знижок; витрати на підтримання дебіторської заборгованості; вартість безнадійних боргів.
 4. Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 350 тис.грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 210 тис.грн., в тому числі змінні витрати – 140 тис.грн., постійні витрати 70 тис.грн. Розрахувати: коефіцієнт маржинального прибутку; критичну програму виробництва (T_6); коефіцієнт безпеки виробництва.

4. Виконання тестових завдань:

1. Об'єктом фінансового менеджменту є

- A. система управління фінансами підприємства
- B. фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання
- C. операційна та інвестиційна діяльність підприємства
- D. правильна відповідь відсутня

2. Фінансовий менеджмент, як і підприємництво, ґрунтується на принципах

- A. персональна відповідальність за вибір
- B. контроль виконання рішення, реалізації проекту
- C. вибір здійснюють люди
- D. усі відповіді правильні

3. Теоретичною основою фінансового менеджменту є

- A. корпоративні фінанси
- B. публічні фінанси
- C. державні фінанси
- D. фінанси підприємств

4. Функції фінансового менеджменту як керуючої системи

- A. облік, синтез, регулювання, контроль
- B. облік, аналіз, планування, контроль
- C. облік, аналіз, керування, планування, дослідження, контроль
- D. облік, аналіз, планування, регулювання, контроль

5. Розробка фінансової стратегії підприємства відноситься до функції

- A. прогнозування
- B. планування
- C. моделювання
- D. проектування

6. Розробка діючої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень в області фінансової діяльності відноситься до функції

- A. регулювання
- B. регламентування
- C. контролю
- D. проектування

7. Формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності і вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення – це

- A. фінансова тактика
- B. фінансова стратегія
- C. фінансовий план
- D. фінансовий інжиніринг

8. Спосіб зниження ризиків, який полягає в розподілі ризиків шляхом розширення об'єктів капіталовкладень, фінансових інструментів тощо, – це

- A. формування резервів
- B. хеджування
- C. страхування ризиків
- D. диверсифікація

9. Механізм фінансового менеджменту – це

- A. система основних елементів, що регулюють процес розробки і реалізації управлінських рішень в області фінансової діяльності
- B. система важелів та технік для досягнення фінансової стійкості підприємства
- C. система елементів керування фінансовими відносинами суб'єктів господарювання
- D. система основних компонентів регулювання фінансовими відносинами на макро- та мікрорівні

10. До задач операційного менеджменту відносять

- A. фінансова діагностика
- B. управління основними коштами
- C. аналіз інвестиційних ризиків
- D. вибір критеріїв оцінки ефективності

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text>
4. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 13. Фінансова безпека держави

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, оцінювання доповіді, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Проблеми та перспективи формування Фондовий ринок України: проблеми та перспективи.
 2. Іноземний досвід реформування пенсійних систем.
 3. Іноземні інвестиції як важливий інструмент забезпечення економічної стабільності України.
3. *Підготуйте доповідь та її презентацію за обраною темою:*
 1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави.
 2. Фінансова безпека України: сучасний стан та необхідність реформування.
 3. Особливості дії механізму забезпечення фінансової безпеки держави та підприємств.
 4. США як приклад країни яка має високий рівень фінансової безпеки.
 5. Оцінка систем фінансової безпеки країн ЄС.

4. Виконання тестових завдань:

- 1. Фінансова безпека держави значною мірою визначається**
 - A. характером формування державного та місцевих бюджетів
 - B. співвідношенням грошей в офіційній і тіньовій економіці
 - C. рухом валютних коштів
 - D. всі відповіді правильні
- 2. Оперативно здійснювати аналіз фінансової безпеки різних об'єктів, попереджувати розвиток негативних тенденцій, вносити необхідні корективи як у повсякденну діяльність, так і на перспективу, прогнозувати розвиток подій дає змогу**
 - A. обґрунтована система індикаторів
 - B. система моніторингу
 - C. ефективна система аналізу та контролю
 - D. система планів
- 3. Рівень фінансової безпеки визначають індикатори**
 - A. дефіцит бюджету
 - B. обсяги боргів держави, рівень інфляції
 - C. вартість банківських кредитів, рівень монетизації економіки
 - D. всі відповіді правильні

4. В Україні функціонує трирівнева система фінансування:

- A. бюджетне фінансування, банківські кредити і непрямі інвестиції через механізми ринку капіталів
- B. бюджетне фінансування, банківські кредити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів
- C. бюджетні асигнування, банківські кредити й депозити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів
- D. бюджетні асигнування, банківські кредити і непрямі інвестиції через механізми ринку капіталів

5. Фінансова безпека держави складається з

- A. бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, цінова, курсова та боргова безпека
- B. бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, економічна, політична та боргова безпека
- C. економічна, політична, фінансова, соціальна, бюджетна, валютна, інвестиційна, курсова та боргова безпека
- D. бюджетна, політична, валютна, інвестиційна, екологічна, цінова, курсова соціально-демографічна безпека

6. До основних загроз, що впливають на рівень бюджетної безпеки, відносять

- A. падіння виробництва в основних галузях національної економіки
- B. незаконне підприємництво та угоди з валютою та валютними цінностями
- C. підвищення рентабельності і падіння збитковості господарюючих суб'єктів
- D. незаконне підприємництво

7. Рівень внутрішньої і зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень й оптимального співвідношення між ними, що не загрожує втратою суверенітету та руйнуванням вітчизняної фінансової системи – це

- A. боргова безпека держави
- B. фінансова стабільність держави
- C. економічна безпека держави
- D. борговий суверенітет держави

8. Зниження темпів інфляції викликає

- A. зменшення реального рівня відсоткових ставок та зменшення інфляційних очікувань
- B. збільшення реального рівня відсоткових ставок та зменшення інфляційних очікувань
- C. збільшення реального рівня відсоткових ставок та збільшення інфляційних очікувань
- D. зменшення реального рівня відсоткових ставок та збільшення інфляційних очікувань

9. Причини зростання питомої ваги готівки в обігу

- A. зростання номінальних грошових доходів населення

В. вкрай низький рівень безготівкових розрахунків населення за придбані товари та надані послуги

С. відчутне зниження темпів інфляції, що спричиняє затримку певної частини готівки на руках у населення

Д. усі відповіді правильні

10. Індикатори валютної сфери

А. стан платіжного балансу

В. формування і використання позабюджетних фондів по надходженнях і видатках

С. кількість банків

Д. обсяг виданих кредитів

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.

2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.

3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 14. Міжнародні фінанси

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, понятійний диктант, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Міжнародні фінанси, їх сутність та функції.

2. Суб'єкти міжнародних фінансів та їх характеристика.

3. Міжнародне фінансове право.

4. Кредитна та податкова політика як складові міжнародної фінансової політики.

3. Виконання тестових завдань:

1. Сукупність відносин, пов'язаних зі створенням і використанням грошових коштів, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності державами, фірмами, іншими юридичними та фізичними особами – це

- A. міжнародні активи
- B. міжнародні відносини
- C. міжнародні фінанси
- D. міжнародна діяльність

2. До фінансових операцій не відносять

- A. операції з переказу грошей
- B. інвестиційні операції
- C. спекулятивні операції
- D. немає правильної відповіді

3. Операції з переміщенням капіталу з метою його приросту – це

- A. інвестиційні фінансові операції
- B. спекулятивні фінансові операції
- C. трансформаційні фінансові операції
- D. операції з капіталом в частині хеджування

4. Не відносяться до суб'єктів міжнародних фінансових відносин

- A. уряди
- B. підприємства
- C. фізичні особи
- D. немає правильної відповіді

5. Міжнародні фінансові операції здійснюються на

- A. грошових, депозитних, валютних, інвестиційних і фондових ринках
- B. грошових, валютних і фондових ринках
- C. монетарних, депозитних, валютних, інвестиційних і фондових ринках
- D. міжнародних грошово-кредитних ринках

6. Міжнародні фінанси відображають рух суспільного продукту в грошовій формі – це прояв

- A. контрольної функції
- B. розподільної функції
- C. регулятивної функції
- D. трансформаційної функції

7. Міжнародну фінансову політику за характером заходів і рекомендацій можна поділити на

- A. довгострокову (структурну), середньострокову та поточну
- B. довгострокову (структурну) та поточну
- C. структурну та деструктурну
- D. структурну, деструктурну, компонентну

8. Структурні зміни міжнародного фінансового механізму – це

- A. поточна міжнародна фінансова політика

- В. деструктурна міжнародна фінансова політика
- С. середньострокова міжнародна фінансова політика
- Д. довгострокова міжнародна фінансова політика
- 9. Складовими поточної міжнародної фінансової політики є**
 - А. податкова політика
 - В. грошово-кредитна політика
 - С. бюджетна політика
 - Д. податкова та валютна політика
- 10. Валютна політика включає методи**
 - А. дисконтну та девізну політику
 - В. валютні інтеграції й експорт
 - С. девальвація іноземної валюти
 - Д. усі відповіді правильні

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Ярошевич Н. Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: «Простір-М», 2018. 298 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
3. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Допоміжна

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС

Методи контролю: усне опитування, оцінювання дискусійного обговорення питань, оцінювання доповіді, оцінювання виконаного тестового завдання

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Визначте найвпливовіші міжнародні фінансові організації.
 2. Обґрунтуйте основні чинники, що визначають успішний фінансово-економічний розвиток США.
 3. Сформулюйте основні положення бюджетної стратегії США.
 4. Визначте основні характерні риси організації фінансів Японії.
 5. Роль японських ТНБ для розвитку світової фінансової системи.

6. Особливості фінансової системи Китаю.

3. Підготуйте доповідь та її презентацію за обраною темою:

1. Фінансова система Німеччини, її склад і механізм функціонування.
2. Особливості фінансової системи Польщі, особливості її функціонування на сучасному етапі.
3. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, група Світового банку.
4. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
5. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

4. Виконання тестових завдань:

1. Сучасна система державних фінансів США включає в себе

- A. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему місцевих підрозділів; спеціальні фонди
- B. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему місцевих підрозділів
- C. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; спеціальні фонди
- D. фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему округів; спеціальні бюджетні та приватні фонди

2. Бюджетний рік федерального уряду США починається з

- A. 1 січня й завершується 31 грудня поточного року
- B. 1 вересня й завершується 30 вересня наступного року
- C. 1 жовтня й завершується 30 жовтня наступного року
- D. 1 жовтня й завершується 30 вересня наступного року

3. Дохідна частина бюджету США формується в основному за рахунок

- A. податкових і інших обов'язкових платежів - біля 90 %
- B. трансфертів -15; операцій з капіталом 5%, інше – податкові платежі
- C. позики -50%, податкові надходження -50%
- D. трансферти -15%, позики – 18%, операції з капіталом -44%, інше – податкові платежі

4. Структура податкових надходжень бюджету США

- A. 50 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 50% - непрямі
- B. 40 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 60 % - непрямі
- C. 70 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 30 % - непрямі
- D. 90 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 10 % - непрямі

5. Основний вид податків у федеральній податковій системі США

- A. податок на прибуток корпорацій
- B. прибутковий податок з населення
- C. податок на нерухомість

D. митні платежі

6. Державний бюджет Великобританії складається з

- A. консолідованого фонду і національного фонду позик
- B. державного бюджету та місцевих бюджетів
- C. бюджету уряду та окремих регіональних фондів
- D. державного бюджету, бюджету уряду і місцевих бюджетів

7. До спеціальних фондів Франції не належать

- A. спеціальні рахунки казначейства
- B. приєднані бюджети
- C. фонди фінансово-кредитних установ
- D. немає правильної відповіді

8. Відмінні риси скандинавської моделі економічного розвитку є

- A. ринкова економіка з ефективною бюджетною децентралізацією
- B. розвинена ринкова економіка зі зрілою соціальною інфраструктурою
- C. демократія та простота ведення бізнесу
- D. мінімальна кількість податків

9. «Валютні блоки» – це

- A. угруповання держав, в яких здійснюється певна координація валютної політики
- B. угруповання держав, в яких валюта країн-учасниць прив'язується до валюти країни-гегемона
- C. національні й міжнародні банки, через які здійснюються купівля, продаж і обмін валюти
- D. угруповання держав, що здійснюють колективну валютну інтервенцію

10. Міністерство США в області контролю фінансової діяльності виконавчої влади контролює і консультує діяльність

- A. Апарату управління президента США
- B. Штабу президента США
- C. Адміністративно-бюджетного управління Апарату президента США
- D. президента США

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 412 с.
2. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційна сторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міністерство закордонних справ України. Офіційна сторінка. URL: <https://mfa.gov.ua>

Навчальне видання

Янковський Валерій Андрійович
Слободянюк Наталя Олександрівна
Неізнєстна Олена Володимирівна
Іванова Наталя Сергіївна
Шендригоренко Марина Трохимівна
Шевченко Любоє Ярославівна
Коєерза Вікторія Семенівна

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ФІНАНСИ

2-ге видання, перероблене і доповнене

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 3,1

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р